

Лабжинський Ю.А.,
молодший науковий співробітник відділу мережних технологій і баз даних
Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України

УКРАЇНСЬКИЙ ІНДЕКС НАУКОВОГО ЦИТУВАННЯ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Український індекс наукового цитування (УІНЦ) [1] – це технологічний комплекс для забезпечення моніторингу суб'єктів наукової діяльності України.

Проект реалізується на замовлення та за фінансової підтримки Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації України. Виконавець проекту – Асоціація користувачів Української науково-освітньої телекомунікаційної мережі «УРАН».

Завдання системи – забезпечення збору, обробки та надання доступу до даних щодо активності індивідуальних та колективних суб'єктів наукової діяльності України за показниками низки наукометричних баз даних.

Основною функцією УІНЦ є надання можливостей аналізу загальних тенденцій розвитку наукового комплексу України, ролі і місця окремих учених та установ у розвитку національних наукових шкіл. Система забезпечує:

- перегляд довідкової інформації про учених та їх публікації;
- перегляд довідкової інформації про наукові установи України та їх співробітників;
- перегляд аналітичної інформації про індивідуальні показники публікаційної активності учених, показники цитованості їх робіт та ключові наукометричні показники;
- перегляд аналітичної інформації про показники публікаційної активності та динаміки цитованості робіт співробітників наукових установ України різних систем та відомств;
- перегляд зведених звітів про публікаційну активність учених України (окремого регіону) за визначений період часу.

Сайт УІНЦ включає такі *розділи*:

1. Пошук вчених/установ (рис. 1).
2. Аналітика: Наука України за галузями (рис. 2).
3. Порівняння показників установ (рис. 3).
4. Інформація про проект.

The image shows a screenshot of the Ukrainian Citation Index (УІНЦ) website. At the top, there is a logo and the text "Український індекс наукового цитування" and "Система наукометричного моніторингу суб'єктів наукової діяльності України". Below this, there are navigation tabs: "Пошук", "Аналітика", "Порівняння", and "Про проект". There are also flags for the UK, Russia, and Ukraine. Below the navigation, there are two tabs: "Пошук вчених" and "Пошук установ". The "Пошук установ" tab is active. The search form contains three input fields: "Назва:" with the text "Інститут інформаційних технологій і засобів навчання Національної академії педагогічних наук України", "Регіон:" with a dropdown menu showing "Місто Київ", and "Підпорядкування:" with a dropdown menu showing "Національна академія педагогічних наук України". A green "Пошук" button is located at the bottom right of the form.

Рис. 1. Форма «Пошук вчених/установ» сайту УІНЦ

Через «Пошук», набравши назву установи, на сайті УІНЦ можна знайти статистичні дані цієї організації (рис. 4) та її співробітників (рис. 5), а також їх публікаційну активність за роками (рис. 6).

Наука України за галузями

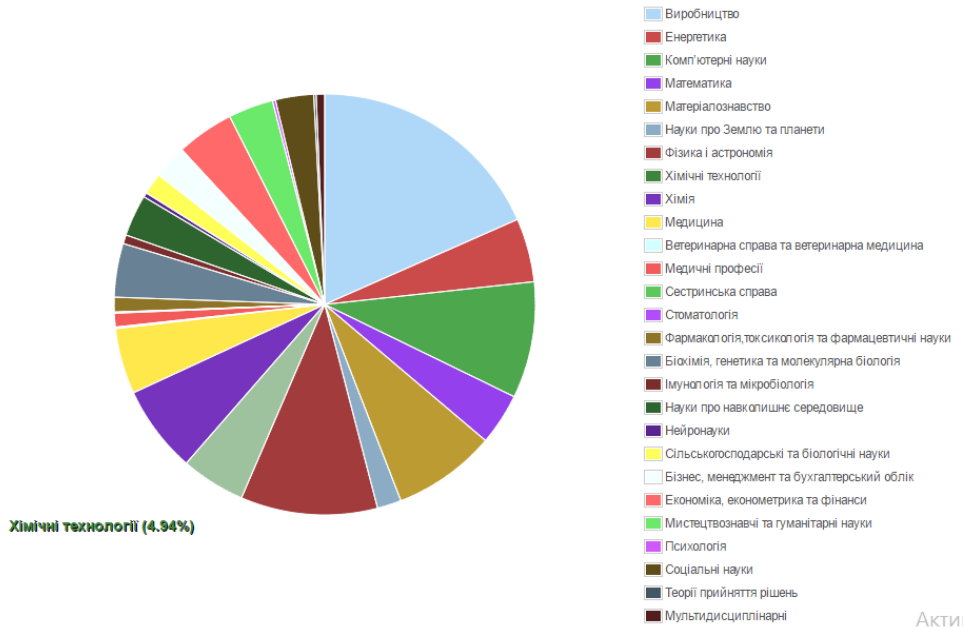

Рис. 2. Розділ «Аналітика: Наука України за галузями» сайту УІНЦ

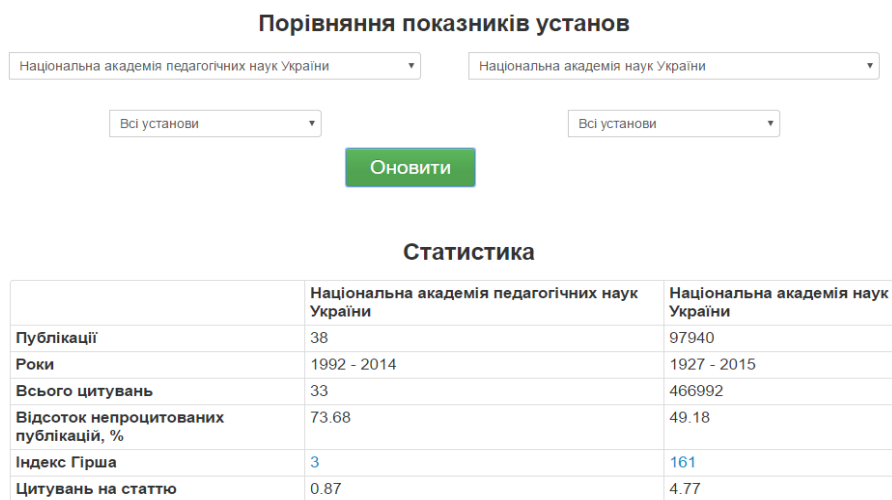

Рис. 3. Розділ «Порівняння показників установ» сайту УІНЦ

Рис. 4. Паспорт: статистика ІІНЗН НАПН України на сайті УІНЦ

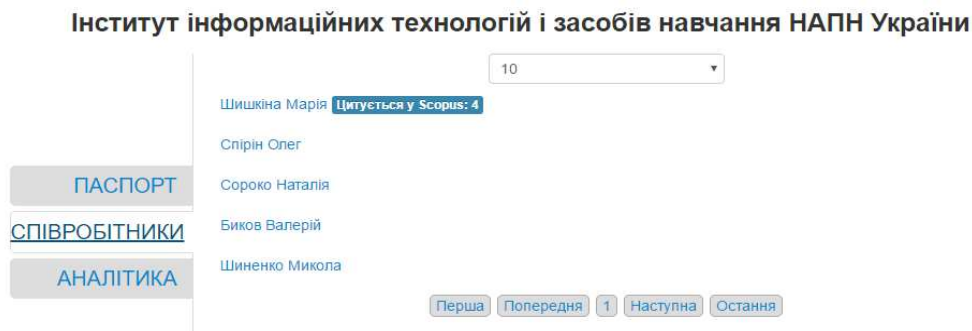

Рис. 5. Співробітники: статистичні дані за співробітниками ІІЗН НАПН України на сайті УІНЦ

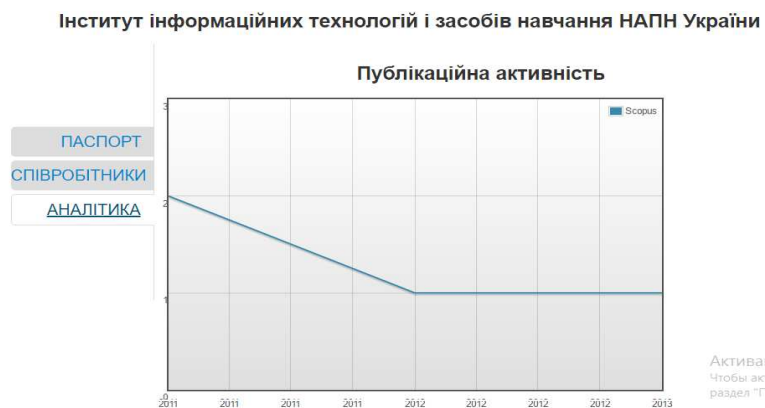

Рис. 6. Аналітика: публікаційна активність співробітників ІІЗН НАПН України на сайті УІНЦ

В базах даних УІНЦ зберігаються реєстри індивідуальних та колективних суб'єктів наукової діяльності. Інформація про публікації й показники їх цитованості отримується системою із зовнішніх наукометричних джерел:

- Міжнародного реєстру учених ORCID;
- Наукометричної платформи Web of Science;
- Наукометричної платформи SciVerse Scopus;
- Науково-видавничої інфраструктури «Наукова періодика України».

Розглянемо більш детально кожен з цих наукометричних систем.

Міжнародний реєстр учених ORCID.

Це некомерційна ініціатива зі створення єдиного реєстру учених з персональними алфавітно-цифровими кодами, які унікально ідентифікують учених та їх науковий доробок в межах світової науково-інформаційної спільноти.

Використання ORCID дозволяє сформувати повний список статей дослідника, включених до різних міжнародних баз даних, а також ввести інформацію про науковця і його публікації вручну. Таким чином створюється робочий кабінет або візитна картка вченого, з якою можуть ознайомитися міжнародні колеги, здійснюючи пошук за певною тематикою.

Для цього необхідно:

- зареєструватися на сайті ORCID [2];
- встановити зв'язки між отриманими ORCID ID і статтями в Web of Science, Scopus та ін.

Наукометрична платформа Web of Science (російськомовний сайт компанії Thomson Reuters) включає: бази даних Science Citation Index Expanded, Social Sciences Citation Index, Arts & Humanities Citation Index та Conference Proceedings Citation Index.

Web of Science [3] – це аналітична та цитатна база даних журнальних статей, що дозволяє здійснювати пошук серед понад 12 тис. найбільш авторитетних журналів, збірників наукових праць та комплектів первинних наукових даних і 148 тис. матеріалів

конференцій в галузі природничих, суспільних, гуманітарних наук та мистецтва, і дає можливість отримати найбільш релевантні дані.

Наукометричний апарат платформи здатен забезпечувати відстеження показників цитованості публікацій з ретроспективою до 1900 р. у фізико-технічних та медико-біологічних науках, до 1956 р. у соціальних науках та до 1975 р. у мистецтвознавстві та гуманітаристиці.

Бази даних на платформі Web of Science:

Web of Science Core Collection (рис. 7) – авторитетна політематична реферативно-бібліографічна і наукометрична (бібліометрична) база даних.

База Journal Citation Reports надає інформацію про журнали та дозволяє оцінювати їх значимість за кількома показниками, включаючи імпакт-фактор.

Essential Science Indicators дозволяє оцінити результати наукової діяльності та їх значущість у конкретних галузях знання.

На платформі Web of Science розміщені також кілька реферативно-бібліографічних та фактографічних баз даних, таких як *Medline*, *Inspec* та ін.

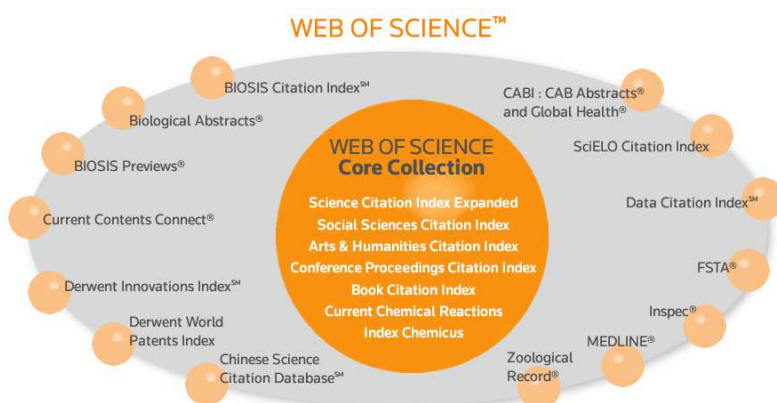

Рис. 7. База даних Web of Science Core Collection на платформі Web of Science

Наукометрична платформа SciVerse Scopus. *Scopus* [4] (остання версія офіційної назви: SciVerse Scopus) – бібліографічна і реферативна база даних та інструмент для відстеження цитованості статей, що опубліковані в наукових виданнях. Вона містить понад 50 млн реферативних записів, індексує близько 23 тис. назв наукових видань з технічних, медичних та гуманітарних наук 5 тис. видавців. База даних індексує наукові журнали, матеріали конференцій та серії книжкових видань. Розробником та власником Scopus є видавнича корпорація Elsevier. База даних доступна на умовах передплати через веб-інтерфейс. Пошуковий апарат *Scopus* інтегрований з пошуковою системою Scirus для пошуку веб-сторінок і патентною базою даних.

Для входження до бази даних Scopus необхідно підвищити індекс цитування журналу. Основні критерії оцінки журналів бази Scopus:

1. Кількість посилань на статті видання протягом одного календарного року

2. Кількість статей «зарубіжних» авторів (кількість статей у виданні, авторами або співавторами яких є іноземні (зовнішні стосовно країни видання журналу) автори.

Похідні критерії бази Scopus:

- Середня кількість посилань на одну статтю;
- Відносна кількість посилань на статті, видані протягом 2, 3 та 4 років;
- Кількість статей, які можна цитувати щодо кількості статей, які не підлягають цитуванню (інформація по конференціях, дискусіях, рекламні матеріали тощо);
- Кількість процитованих за останні 3 роки статей у відношенні до жодного разу не процитованих статей у журналі.

На основі аналізу українських журналів, що входять до бази Scopus, можна зробити такі висновки:

- Науковий журнал повинен містити тільки якісні статті. Статті молодих учених, статті статистичного характеру для загального обсягу видання не повинні публікуватися.
- Журнальні статті повинні бути націлені на широку міжнародну наукову дискусію. Кожна окрема стаття повинна викликати інтерес і бути об'єктом для наукового цитування.
- Самоцитування повинно бути мінімальним.
- Як можна більша кількість наукових статей має бути написана у співавторстві з вченими з інших країн міжнародною мовою спілкування.
- Обсяг нецитуємих матеріалів, на які неможливо посилатися, повинен бути мінімальним.

Науково-видавнича інфраструктура «Наукова періодика України» (Scientific Periodicals of Ukraine) [5]. Це загальнодержавна технологічна платформа, яка забезпечує процеси редакційного опрацювання, публікації та післяпублікаційної підтримки наукових періодичних видань України. Платформа забезпечує відстеження показників цитованості робіт у статтях, представлених у проєкті «Наукова періодика України», зі списками пристатейної бібліографії. Ресурс розвивається на засадах партнерства видавців та бібліотек України. На рис. 8. представлено головну сторінку сайту «Наукова періодика України».

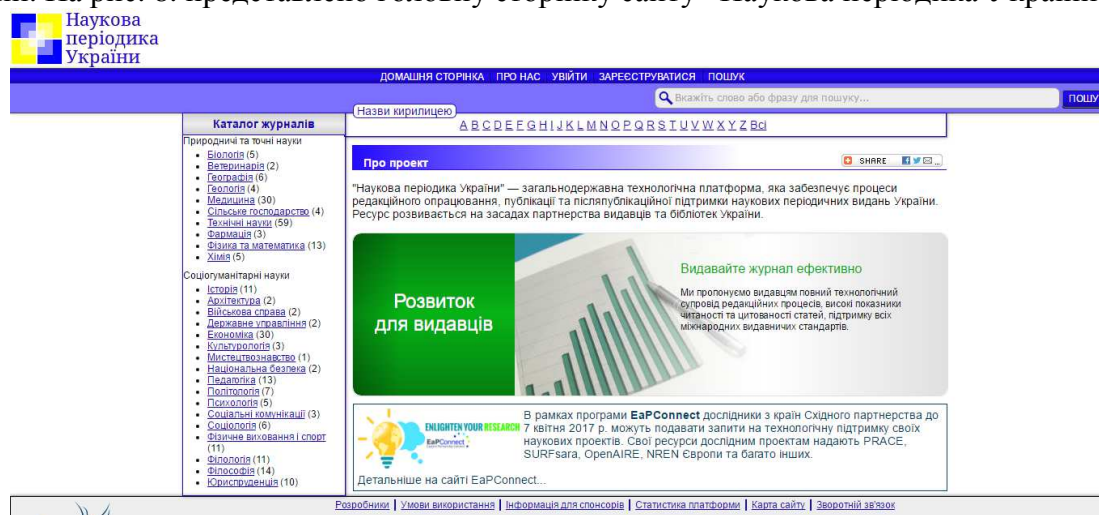

Рис. 8. Головна сторінка сайту «Наукова періодика України»

Висновки.

УІНЦ працює у тестовому режимі з початку 2014 року. На даному етапі програмне забезпечення системи допрацьовується, виявляються та усуваються помилки, йде наповнення баз даних реєстрів суб'єктів наукової діяльності (учених та наукових установ).

В майбутньому передбачається, що ситема перетвориться в потужний технологічний комплекс для забезпечення збору, обробки та надання доступу до даних щодо активності індивідуальних та колективних суб'єктів наукової діяльності України за показниками низки наукометричних баз даних. Це буде сприяти підвищенню ефективності наукової діяльності.

Список використаних джерел

1. Сайт «Український індекс наукового цитування» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uincit.uran.ua>.
2. Сайт Міжнародного реєстру учених ORCID [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://orcid.org/oauth/signin>.
3. Сайт наукометричної бази Web of Science [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://wokinfo.com/russian>.
4. Сайт Міжнародної бази Scopus [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.scopus.com>.
5. Сайт «Науково-видавнича інфраструктура «Наукова періодика України»» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://journals.uran.ua>.